

Gedigte / Poems

Hein Viljoen

aanval op die buiteklub	303
vrou en sekelmaan	304
10 flenters	305

Izak de Villiers

Magoo's Bar	307
-------------------	-----

Chris Mann

Getting the boot	308
Blood in the night	309
The dark side of the moon	310

Nicholas Meihuizen

Executions	311
Birds	312

Elizabeth Joss

Ways of saying goodbye	313
The lie of your land	314

Pieter Verster

Alzheimer	315
-----------------	-----

H. le R. Slabbert

Bartiméüs, seun van Timéüs	315
Bobby Burns	316

Kortverhaal

Winnie Rust

Duif	317
------------	-----

Rubriek vir skeppende werk

Litera is 'n rubriek vir die publikasie van skeppende werk in al die tale wat gewoonlik in *Literator* gebruik word. Die Redaksie wil daarmee 'n geïntegreerde beeld skep van die verskeidenheid nuwe skryfwerk wat Suid-Afrikaanse skrywers kan bied.

'n Kontantprys word toegeken aan die beste bydraes wat in die loop van 'n jaar gepubliseer word. Skrywers word daarom uitgenooi om korter skeppende werk voor te lê vir plasing in hierdie rubriek. Dit kan gedigte of kortverhale wees, maar drama- of romanfragmente en eksperimentele tekste is ook welkom.

'n Elektroniese kopie van elke bydrae moet voorgelê word. Die naam en adres van die insender moet regs bo-aan die eerste blad vermeld word. **Verstrek ook 'n telefoonnommer, faksnommer en e-posadres waar u bereik kan word.** Elektroniese bydraes kan gestuur word aan Susan.Lourens@nwu.ac.za

Bydraes kan ook gepos word aan die Burohoof, *Literator*, Personeelbussie 251, Buro vir Wetenskaplike Tydskrifte, Privaatsak X6001, POTCHEFSTROOM 2520.

Section for creative writing

Litera is a section for the publication of creative writing in all the languages that *Literator* usually caters for. Through this section the Editorial Board wants to present an integrated image of the diversity of new writing by South Africans.

A cash prize will be awarded for the best contributions published in a specific year. Writers are therefore invited to submit shorter creative work for publication in this section. Poems and short stories are welcome, but also plays and novel fragments and experimental texts.

An electronic version of each contribution should be submitted. The name and address of the author should appear at the top right of the first page. **Please include a telephone number, a fax number and an e-mail address where you can be contacted.** Electronic submissions can be send to Susan.Lourens@nwu.ac.za

Contributions can also be mailed to the Head of the Bureau, *Literator*, Staff Box 251, Bureau for Scholarly Journals, Private Bag X6001, POTCHEFSTROOM 2520.

Reglement: Litera-pryse vir kreatiewe skryfkuns

Die Redaksie van *Literator* ken jaarliks twee pryse toe vir die beste bydraes vir 'n kalenderjaar in die rubriek "Litera". Hierdie pryse sal bekend staan as die Litera-pryse vir kreatiewe skryfkuns.

Twee pryse word toegeken, een vir skrywers wat reeds 'n bundel in die betrokke genre gepubliseer het, en een vir skrywers wat nog nie 'n bundel gepubliseer het nie (dit wil sê wat as debutante beskou word).

Die Redaksie bepaal aan wie die pryse toegeken word, maar die Redaksie kan buitebeoordelaars gebruik om met die beoordeling behulpsaam te wees. Die beslissings van die Redaksie is finaal en geen korrespondensie sal daarvoor gevoer word nie.

Die Redaksie behou hom die reg voor om vir 'n spesifieke jaar of vir 'n spesifieke kategorie nie 'n prys toe te ken nie, of om 'n prys onder verskillende skrywers te verdeel.

Die name van die skrywers aan wie die pryse toegeken is, sal bekendgemaak word in die eerste uitgawe van *Literator* van die daaropvolgende kalenderjaar.

Rules: Litera prizes for creative writing

The Editorial Board of *Literator* yearly awards two prizes for the best contributions for a calendar year in the section “Litera”. These prizes will be known as the Litera prizes for creative writing.

Two prizes will be awarded, one for writers who have already published a collection in the genre concerned, and one for writers who have not yet published a collection (that is, who are regarded as making their *début*).

The Editorial Board determines to whom the prizes will be awarded, and it may appoint external judges to help with the evaluation of contributions. The decisions of the Editorial Board are final and no correspondence on this matter will be entered into.

The Editorial Board reserves the right to make no award for a particular year or in a particular category, or to divide a prize among different authors.

The names of the authors to whom the awards have been made, will be published in the first issue of *Literator* of the subsequent calendar year.

Hein Viljoen

aanval op die buiteklub

sy aanlê en maanlig
skurwe voete en swak skoene
hulle koloniale overdaad
swierige rokke, duur casual
lig, drank – pouse – 'n fantasie: dit is hy – maar dan sy skoene?

stringe liggies om 'n plaat motors
die musiek kon hulle al van ver af hoor
hulle skurwe voete in gelapte skoene
beweeg geluidloos tot hulle kon instaar
na die rye blink bottels kerse wit servette
groot hamme en skaapboud onder die voorsnymes
bakke en bakke slaaie en die vroue se rokke
swierig kon sien swaai op die maat van die orkes

hy sien homself by die kroeg
die brandewyn teen die lig hou
gloeiend in die glas
omdraai met 'n maag
wat beur teen sy hempsknoppe
die blonde ene met die gul lyf vra vir die dans

heerlik oorgegewe met haar wals
haar styf vashou afstaar na haar hals
sy hand sterk op haar stewige boud
sy fluister iets in sy oor maar hy
hoor net die skaterlag as sy gelapte vellie
half op haar chic sandaaltjie land

die pen pluk hy met sy tande uit
swaai sy arm ver terug
as die granaat tot teen haar voete rol
sing sy ore reeds van die AK se skop

vrou en sekelmaan

'n vrou sit in haar tuin
roerloos haar hande in haar skoot
langs die donker boom
dryf die sekelmaan halfgroen bo haar kop

sy's diep in gedagtes versonke
dalk bekommerd oor haar kinders
siek sonder werk op die punt om te skei
die maanlig blink sag om haar hare

koeligheid damp teen haar voete op
roerloos sit sy haar nek gebuig
haar een wang sag verlig sy sug
dis te donker om te sien of sy huil

sy staan op staar 'n oomblik
na die sekelmaan wat haak aan 'n dak
stap sonder 'n woord haar huis in
en trek die deur sag agter haar op slot

Hein Viljoen

10 flenters

1. berk

'n wit berk het in die bos gestaan
jong groen bot sy takkies uit

2. donkerbril

modepop leë dop gedonkerbril en geleefstyl
gepoeier geredigeer gepatenteer gereguleer
'n niks wat niks uitstraal nie leegte wat die niks

3. kunstenaar

die blerrie koei alweer in die galery
in die holkrans 'n verweerde art deco-stoel
selfs vrou en kind opgeoffer aan die kuns
'n bergie in gumboots en bont broek
deur die boord boontoe beland ons

4. oor die aakligheid van die landskap

plastieksakke wat rondwaai, geroeste wrakke, kaal grond
huisies hurk agter stof gruisklippers rondgestrooi
'n sluier van stof vensters aangepak

5. brood en wyn

rememorie gedagtenis inskripsie
in neuronbane in die brein
tekens baar tekens baar herinnering
aan jou liggaam gebreek
jou bloed gepleng vir my vir my

6. mossie se getjilp

dalk 'n hele bottel pille drink vir altyd vergeet
wakker word van die mossie se getjilp in die vroeë
valigheid van weer dieselfde dag

7. walvis

deur donker bosse en konfrontasies met vreemde drake
behemot en leviatan hulle wat speel
as die vloedwater op hulle afbruis
bose magte voor die alsiende oog van Sandor
die groot drake van die onbewuste wit walvisse

8. amsterdam

duif cappucino verlang
leegte holte niks alleen
in die verdrietigheid in
in 'n bruisende stad ben je mal
gaan soek

9. raai

in die middel van my reis voor 'n donker en onbekende bos

10. uit die gedig oor niks

niks is niks alles niks niks niks
wat selfs lig insuig oor afstande
sonder medium draagmiddel druppel
dou of stof net niks leegte holligheid niks
die leegte die gat allesverloren swart swart gat

Izak de Villiers

Magoo's Bar

ek het die aand daar bier gedrink. dit was mure bloed
die nag daarná met jongmense by ritse op-en-afgaan liggies
hý het sewe aande daar gesit en dophou glo

voor hy die sneller van die hel gedruk het vir sy oordele:
drie vroue, vertrapte bloeisels in hul voorjaar is weggedra
ek is gespaar ? maar ryg 'n blink snoer snoesige skrikbeelde:

een van daardie drie was dalk 'n pienkblom van my tak
ek sou wág bedags en snags, elke wurg van sy verhoor
met my .38 schmeisser ná vonnis sou ek hom koud plat

geskiet het en nog 'n koeël en nóg 'n koeël en weet
hy het my tot 'n tralietronk van treur beperk
lewenslank 'n arend sou veral bedags my lewer vreet

snags sou dit groei, die boompie-wond van totius
maar ongenees met my verban soos na die kettings
op die rots, geslaan met vrugtelatte van gedagtedood

my wraak sal duiwels groei god moet net eenkant staan
eenkant blý staan sonder engele in my boeie hic et nunc,
met al my ure in 'n sel, my rots my kontra-irritant

ek sal my lewer saamvreet, 'n nagmaal vir my kind, speel
ek is die god wat alwéét: na die léwendood wag my
een groot ewige swart fluweel vakuum van oordeel

bloed en harsings sinnig gestort. god sal aanhou praat
uit sy skuilplek van die donder maar sý skreeue
en gekerm soos dertig meeue wil ek hoor verlate

losgelaat net vir een soel seestrandaand van my kind
hy moet in bruidsnagmerries gil my wraak word bloederige
moët et chandon en o ek lig my lang gebarste glas en drink

Chris Mann

Getting the boot

I must have seen him a few hours after it happened.
Roaming a garden centre, at the back near the tools.
'Hey Trevor!' I said, 'How's it? Are you on leave?'

He turned slowly, then stared at me without a smile –
Trevor du Rand, a retail manager in agri-chemicals,
fifty plus, open-neck shirt, a shaggy black moustache.

'The buggers retrenched me,' he said. 'What's that?'
'Ja. I'm with my price-book, in the office of the buyer.
Some consultant phones. After twenty fucking years

they phone me, sitting right in front of my oldest client.
'I'm to tell you the company's been sold,' she says.
'You're to come to the office. To discuss your package.'

The pallor of his wilted face, washed out under neon –
I suddenly recalled when last I'd seen a man like that,
the driver of a mini-van, skewed right across a freeway,

its cab-roof ripped by the flatbed of a run-away truck.
The driver was still strapped in, his mouth half opened.
His eyes were staring. He breathed in quick harsh pants

as people drove past slowly, having a good long look.
The blood had drained to his vitals, leaving his face
the same grey, slightly blue putty colour as Trevor's.

Chris Mann

Blood in the night; or the Murder of Mrs Dawn de Wet (74) of 36a Manor Crescent Durban by Messrs Dumisani Langa (20) Zakes Motumi (21) and a youth who may not be named

They forced the bars of an open window and got in through the kitchen. Dumisani and them. From over the hill. From Durban's Squatter Emporium. Shame, what a shit life they've had. Shack-gran mamas. Hellish schools.

Now they're men. Hunter-gatherers. Getting high in a lean-to. That leaks. No work. No Dads. No regular women. No privacy to get their rocks off. Victims, aren't they? Wouldn't you do the same if you were in their Nikes?

Sssh. They're by the fridge. Wow! Just look at all the chops and sausages! The milk, the honey, the big red plums! But hang on, Dumisani's in the passage. Glides to the lounge. Spots the video. Gets on his knees. Snips an' pu...lls.

Sharp, sharp! Dumisani feels good. He's been at snap-point, for months on end. Watching the car-ads, the girls, the gold-chain rappers, the politicians on TV. Hey, life's so short! Wouldn't you also get to feel you were owed and owed?

A creak. *Sssh.* In a doorway. A ghost? Nope, it's Ma de Wet. Hair all wild. Standing there in her white pyjamas. The flannel ones. With rose-buds on. Her mouth's open. She's trembling. Like she just cannot believe her eyes.

Dumisani jerks round. Talks tsotsi soft-softly. To Youth-Who-Can't-be-Named. Who drags her in and slaps her. *Whack.* A hard one. Eish! Right in the face. Mrs D drops. Down onto a rug. The fluffy one. From NuWorld Furnishers.

Then, no! Christ *no!* Sorry Mrs D, jeez, shut your eyes, please Mama, *please!* Dumisani kneels. He hates, just hates a face parade. Digs in his jeans for a knife. Twists back her chin. Tautens her throat. Then zzik-zziks two quick red cuts.

It's finished. Done. They've jumped a wall. Gone into the night. And Mrs D? She's waiting for someone to find her. To hold her. To hear what's happened. But she's a silence. A symptom. A memory. Bleeding, bleeding into a rug.

Chris Mann

The dark side of the moon

People aren't happy all the time. Those that reckon they are
are spaced out or insane. They've got happiness on the brain.
For who can escape backaches or flu, feeling hard done by
or being bereaved? Only the tech-heads have never grieved.

In fact the happiest humans I know, even when they smile
are covering up a hurt, gnawing, fox-like, inside their shirt.
Saying that helps, well, just a touch. However much we try
and share the wretched thing, pain retains its personal sting.

A bloke at work calls out, 'Sorry about the headaches, friend!
I know just what you're going through!' He hasn't got a clue.
Besides, during a cheery hour of banging in my brain came this:
does pain not procreate the soul, as long as pain isn't its goal?

Some numb its ache with work or booze, or hole up with TV.
Some jog on treadmills for leisure, calling such pain pleasure.
Well, frankly, if that meant renouncing slow food and red wine,
having kids and a wife's full figure, I'd still risk marriage – and hangover.

No, pain's the fuzz on the radar screen that keeps the watch alert,
the red flag in the road, before the landmine in the pass explode,
the global positioning angel in life's genes, evolved way back,
who cares enough to make its suggestions frequent, humbling and tough.

Agreed? No? Well, pain's not suffering, never can be it seems,
when the wound to be borne is incommensurate with the thorn.
I mean how do they cope with it, that blithe, freckle-faced girl
who dived with a laugh off a pier, now paralysed in a wheelchair?

That man, naked, his mouth a pulp, shoved staggering into a cell
and chained to the walls, jerking as the electricity hit his balls?
Ah no, when pain stops making sense, panic shatters the mind
and soldier, priest and shrink start waving, waving from a brink.

Nicholas Meihuizen

Executions

Leiden, August 2007

We're settled near a square where heads used to roll;
Judges presided from a small balustrade, carefully
Wrought from bricks of different hue and shape,
And Roman arches fronted by miniature columns.

The prisoner knelt on that very spot, and the sword
Wielding functionary sundered head from forked trunk
In a superflux of blood, which streamed over grey-cobbles
To circulate anew in the waters of the veining canals.

Crowds would watch (if the narrow sum
Of sidewalk space could be said to hold crowds)
From the opposite bank; a sanguinary lesson perhaps,
But also the frisson of seeing mortality close up,

By the bricks and cobbles of every-day, with clouds
Overhead, a comfortable tree, and seagulls shrilling
Like fish-wives; the body was bundled in a barrow and wheeled
To a gibbet for passers' tuition – continuing education.

So Justice might shorten your span; yet you took what you could.
How struck it that this serene, delightful view
Was your last: a small arcade, carefully and tastefully
Wrought from bricks of different shape and hue?

Birds

One morning early,
Dim morning lustre,
And just at that moment,
The moment when light breaks,
You glance from the window,
The second-floor window,
Down onto an alley.

A close Leiden alley
Otherwise empty,
Empty and chilly;
Cycling with purpose,
Girls in a bevy,
Abstracted in swiftness,
Girls in a hurry,
Calling with urgency;
Blonde hair and raincoats
In azure and crimson;
An arrow-sure purpose
In a world apart.

In their secret purpose
They cry out like seabirds
On dark, lonely beaches
In the blankness of winter;
With cross-city mind maps,
Mind maps they follow
In perfect formation
And thought-free precision
As if with one instinct;
With no cause to notice
The qualification –
Flight's revolution
From air into earth.

Elizabeth Joss

Ways of saying goodbye

I smash an orange dinner plate
It falls through the air like a UFO
On an unknown trip
Pieces shatter as it hits the old grey carpet
My world sinks
Into the pile
my knees scar
on its roughness
Foetal position
I revert to childhood

Memories of us flow
picnics on the grass near the pool
the smell of chlorine on my
black and grey lycra bathing suit
sticky red glucose on my lips
from a lolly
my mother telling me I could choke

You pick me up and throw me into the pool
Something I loved
How far across the water could I travel?
How far away from you?

Tears dampen the spot where I lay
I pull myself together
snot en transe
cannot describe the act

Hours go by. People do not contact me.
They do not know what to say.
I do not blame them.
I lay on the grey pile

In a ray of sunlight which fills my room
Then I crawl towards my notepad
Grab a pencil,
Remember you.

Elizabeth Joss

The lie of your land

wind over the farms of green and brown outlines
where mounds of earth become exposed
the bumps of stone scattered in rhymes
up close gravel roads and lime trees
intrigue my sub consciousness
a mirage fulfils soul needs
towards a mountain peak
the grey-tinged clouds
and textures seek
to magnetize sin
from my heart
draw me in

draw me in
from my heart
to magnetize sin
so textures shall seek
the grey-tinged clouds
towards a mountain peak
a mirage fulfils my soul needs
intrigues my sub consciousness
up close gravel roads and lime trees
the bumps of stone scattered in rhymes
where mounds of earth become exposed
wind over the farms of green and brown outlines

Pieter Verster

Alzheimer

Man by meer en see (Sedgefield)

Sou ek meeue word
en in die laaste lispelende lig
op die see kaats,
soos pastelle
in die diepblou,
soos verlange,
soos iets van hoop:
gedagtes wat dein,
verdwyn,
saam met stil vissers die laaste rus
opsoek ...
En wag op 'n enkele herinnering,
maar ek onthou nie meer waar ek tuis is nie.

h. le r. slabbert

Bartiméüs, seun van Timéüs

(Markus 10:46)

Hy't gesit by die poort,
gehoor hoe die skare
se voete raas; fyn geluister
na Een se ligter tred
wat hom sou uitlei,
ophelp
uit die duister, weg na die klippe;
vanaf geboortejaar gekluister
aan andere
se bejammerende fluister:
en toe die voetstap gehoor

Bobby Burns

(1759-1796)

O, dear Bobby Burns
you could till the verse
like a ploughman turns the earth

and out of dear ol'Scoland soil
churned 'to a Mouse',
an' 'The banks o' Doon'

an' yes, like you, wif tremblin' string
once, to another 'Mary Morison'
my fancy took its wing;

but now, nor at kirk, nor market
no-one steal me a blink,
o' her bonie black e'e

if I cod I'd write a not
to say I wan' to die –
but her'e my Muse
her wing maun cover:
sic flights ar' far beyond her power

Winnie Rust

Duif

Vir Tertia Visser-Downie

How the cry of a bird can stir us ...
(...) Into interstices
of this world-space, (into which the unbroken
bird-cry passes, as people do into dreams –)
they drive their wedges, wedges of shrieking.
(...) Array the criers,
singing god! that they waken resounding,
a current bearing the head and the lyre.
(Rainer Maria Rilke)

Die laaste paar dae bid hy altyd dieselfde gebed. Here, laat my asem saggies uitgaan, soos 'n wind wat gaan lê. Soms piep hy skor, soos 'n kraanvoël: Here, ek is so benoud. Red my tog uit my ellende.

A, had hy maar die vlerke van 'n duif, dan sou hy wegvlieg, die wagtende ruimte in. Nou het sy oë moeg geword van vergeefs opkyk boontoe.

Sy asem kom hortend en vlak. Hy voel hoe die benoudheid sy lugpype toedruk. Is dit hoe mens sterf? Hy tas na die klokkie aan die tou langs sy bed, maar vat dit keer op keer mis. Dan val sy arm moeg terug op die bed.

'n Dofomlynde suster-in-wit kom binne en neem sy pols; plaas dan weer die suurstofmasker oor sy neus. Sy beweeg sag en veraf in die kamer rond. Hy voel die skerp prik van die inspuitingnaald in sy arm.

Die verligting is groot. Hy kan weer asemhaal. In en uit, in en uit. Soveel makliker nou.

Dis die masker wat hom nog vashou aan die aarde. Hy wil moeite-loos die lug in, en swewend die blou om hom adem, gewigloos soos op 'n windstroom. Op maat van Mozart se klarinet- en hobokonsert. So droewig mooi, so oneindig hartseer, so mateloos vertroostend.

“Beter?” vra die suster.

Hy knik.

“Jy moet nou lekker rus, tot jou familie kom.”

Ek het klaar gegroet, suster, wil hy sê. Ek het vir Oloff wat uit Nieu-Seeland gekom het gesê hy moenie weer die ver pad reis nie, ek gaan in vrede.

Oloff het vir hom die blou klippie uit sy Noordwes-myndae saamgegee vir die oorgang, ’n sonklip uit donker aarde. Hy sal die klip wat hy teen sy hart in die boonste sakkie van sy nagklere troetel, vir Oloff kan teruggee. Want in die mooi oomblikke tussen wakker en slaap sien hy reeds die lig, die son waarheen die groot voëls van die lug koers, hulle vlerke oordek met silwer, hulle vleuels van liggeel goud.

Ek het my Blom gegroet, my bruid van baie jare. Ek het haar hand vasgehou en vir haar gesê hoe mooi sy is, my beminde, haar oë soos duiwe.

Met die tyd saam kan ons die suurstofmasker afhaal, suster. Dis alleen Ters wat nog nie kan afskeid neem nie. Ters, die een soos hy, die een wat klavier speel.

Speel vir my, Ters. Speel vir my. Nie die Appassionata van Beethoven soos laas voor die groot gehoor nie. Dis te vol emosie, te heftig, ek kan nie nou nie. Sing vir my. Saggies. *In this Holy Temple* van Bizet. *Weep no More* van Händel. *Softly awakes my Heart* van Saints-Saens. *Oh for the wings of a dove*. Laat die Gees van die Here saggies op my neerdaal, soetjies soos ’n duif.

Laasnag, in sy drome, het hy op die verhoog gesing, met perfekte asembeheer. Nie in die kerkkoor tussen krysende sopraanstemme *Bly by my Heer terwyl die skemer daal* nie. Nee, al die klassieke arias op die verhoog, voor baie mense. Die mense het hande geklap, soos vir Ters. Die saal het gedreun, die dak het gelig. Ja, dit was ’n suising van baie hande, ’n gedruis soos dié van branders.

Laat hoor vir my Mozart se klarinetkonsert, die tweede beweging, die adagio, en stuur my swewend die lugruim in. Deinend en drywend, op die rug van die duif.

In die tussenwêreld tussen wakker en slaap is hy op Clanwilliam, sy geboortewêreld. In die agterplaas is sy hok van plank en draad met

vier duiwe in: Spikkelbors, Langtoon, Ronde-oog en ... Betjie. Betjie wat Betjie-blou-van-die-maer geword het omdat sy siek is. Dae lank sien hy al hoe sy kwyn en nie wil eet nie. Elke dag gaan hy hok toe, tel haar versigtig in sy hand op, voel die warm bloupienk pensie onrustig in sy hand klop, voel hoe die lang wit naeltjies in sy handpalm inslaan. Hy streel oor die sagte poeierblou van haar rug en strek haar dowwe swart vlerkpunte uit, op soek na die oorsaak van haar siekte.

As hy haar op haar rug in sy handpalm omdraai, sien hy fyn aartjies tussen yl veertjies en kyk in starende swart kraal-ogies wat hulpe-loos in syne kyk. Inwendige parasiete en wurms, sê oom Vlokkie langsaan wat resies-duiwe vlieg. Of koksiose, maagwerk.

Hy voer haar met brood waarvan hy met sy eie speeksel bolletjies maak. Hy probeer met 'n inspuitingnaald water in haar keelgat afsput. Niks help nie, Betjie gaan agteruit, Betjie-blou-van-die-maer haal al vlakker asem.

Ma stuur hom Sondagskool toe. Ek wil nie gaan nie Ma, sê hy. Betjie is aan't doodgaan. Ma sê hy moet gaan, dis die Here se dag.

In die Sondagskool hoor hy van al die soorte offers, van soenoffers en van rokooffers. Hy hoor van duiwe en bokke, van diere sonder letsels. Wat het julle vir die Here geoffer, vra die onderwyser. Julle moet offer wat vir julle die liefste op aarde is. Julle sondes sal vir julle vergewe word.

Hy voel skuldig oor hy niks geoffer het nie. Oor hy nie wil offer wat vir hom die liefste op aarde is nie.

By die huis sê hy niks vir Ma nie en gaan na die verste punt van die agterplaas toe. Hy maak droë takkies en bloekomblare bymekaar. Die vlam vat vinnig want die blare is droog. Die rook gaan hoog en regop in die windlose lug op.

Hy stap na die duiwehok toe. Betjie lê op haar rug en gaap met 'n oop bek. Hy buig in die hok in en tel haar versigtig in sy handpalm op, en stap na die vuur in die agterplaas. Ag Here, bid hy, dis my Betjie, my Betjie-blou-van-die-maer, vir wie ek die liefste op aarde is. Dis my rokooffer. Toe sit hy vir Betjie met die spitgraaf in die middel van die vuur, en hy maak sy oë toe. Hy asem die brandruik van geskroeiende vere en vleis.

Langs die vuur sit hy en huil en huil, maar kyk nie op nie. Nooit sal hy Betjie se gebrande vleisruik vergeet nie. Huil-huil hardloop hy huis toe, sluip na sy kamer en gaan lê op sy bed.

Dis eers die Sondag daarná dat hy hoor hy hoef niks te gedoen het nie. Die offer is klaar gedaan, die Heer het opgestaan. Die swaar klip is weggerol. Jesus-van-die-kruis het uit die donker diep graf gekom en opgestaan. Hy sal weer kom. Hy is die lug in, na die hemel daar bo.

Betjie is verniet geoffer, huil hy. Sy Betjie-blou-van-die-maer wat in die vuur gebrand het. Alles is klaar gedoen.

Hy voel hoe die trane oor sy wange loop.

“Hoekom huil Pappa?” vra Tertia, langs sy bed. Hy voel haar vingers oor sy voorkop. Die lang vingers van ’n pianis.

Sy vryf liefdevol oor sy nat voorkop en hou haar oor teen sy mond. Praat het so ’n inspanning geword. Hy beur nader na haar oor toe.

“Dis oor Betjie, Betjie-blou-van-die-maer ...” fluister hy, hortend. Asem in, asem uit, op maat van Mozart se klarinetkonsert. In en uit.

“Jy moet vir die Here ’n teken vra as ek weg is, in die gedaante van ’n duif, soos my Betjie ...”

Sy staan lank eers stil voor sy antwoord, dig teen sy oor aan.

“Daar was die teken Pappa. Vanmore vroeg. Ons was besig om ontbyt te eet toe ons die slag hoor. Dit was ’n duif wat in die kombuisvenster vasgevlieg en vir dood bly lê het. Ons het uitgehardloop, skoon verskrik van die harde slag. Ek het die duif opgetel, maar hy was bewegingloos, op die oog af morsdood. Daar was ’n bloedkol teen die venster en vere op die stoep. Klein-Ters het huil-huil die duif opgetel en vasgehou. Ek het eers probeer troos. Later sê ek: ‘Ons moet die duif begrawe, die duif is dood. Sit maar die duif neer, netnou kry jy siektes.’ Klein-Ters het al harder gehuil, maar tog eindelijk die duif neergesit. Met dié fladder die duif sy vlerke, en toe ons weer sien, vlieg hy asof hy niks makeer nie weg, dwarsoor die hoë bome uit sig uit ...”

Haar vertelling roer hom diep; hy troetel die naspel daarvan in sy geestesoog. Hy val terug in die kussing en maak sy oë toe.

Wat is dit wat daar aangevlieg kom soos 'n klein stippeltjie teen 'n wolk, soos 'n duif na 'n venster? Hy glimlag. Dis sy, dis onmiskenbaar sy. Dis sy wat hom kom haal.

Speel vir my, Tertia. Mozart se klarinetkonsert. Sing vir my, *On the wings of a dove*. Vir die opstyg, vryval, sweef, soos Betjie-blou-van-die-maer die lugruim in.